№ 92. Piątek 22. Kwietnia 1859. Rok wydania 49.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkami dziennym i tygodniowym, tudzież z Rozmaitościami co Środy kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł., miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 cent. W. A. — Insercya w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 22. kwietnia. Dnia dzisiejszego wydana i rozesłana została z c. k. galicyjskiej drukarni rządowej we Lwowie część II. oddziału I. w niemiecko-polskiem wydaniu Dziennika rządowego z roku 1859. dla okręgu administracyjnego Namiestnictwa we Lwowie.

Ta część zawiera:

Nr. 27. Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 16. stycznia 1859, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, względem nowej taxy medycynalnej austryackiej.

Nr. 28. Internacyonalna konwencya telegraficzna, przez rząd królewsko-pruski, w imieniu państw związku telegraficznego niemiecko-austryackiego, z Francyą i Belgią zawarte w Bruxeli na dniu 30. czerwca 1858, która przez odnośne rządy, a mianowicie przez rząd cesarsko-austryacki w skutek najwyższej uchwały z dnia 15. września 1858 ratyfikowaną, a uchwałą z d. 1. lutego 1859 w użycie wprowadzoną została.

Nr. 29 Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 13go stycznia 1859, obowiązujące w królestwach Węgierskiem, Kroackiem i Slawońskiem, w województwie Serbskiem z banatem Temeskim i w Wielkiem księstwie Siedmiogrodzkiem, mocą którego ograniczona zostaje dopuszczalność sądowej exekucyi przeciw urzędnikom i sługom przy magistratach komunalnych, sprawujących polityczne funkcye.

Nr. 30. Rozporządzenie ministerstw spraw wewnętrznych i handlu, tudzież nadkomendy wojskowej z dnia 4. lutego 1859, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, mocą którego bezwarunkowo zakazuje się używanie chlorkalu (chloran potażu), przy fabrykacyi zapałek frykcyjnych z zwyczajnym fosforem.

Nr. 31. Rozporządzenie ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia 4. lutego 1859, obowiązujące uchwaloną przez Najjaśniejszego Pana regulacyę medyolańskiego instytutu weterynarskiego na podstawie usankcyonowanego planu naukowego weterynarskiego.

Nr. 32. Rozporządzenie ministerstw handlu, przemysłu i budowli publicznych z dnia 6. lutego 1859, względem oznaczenia wolnych od portoryum przesyłek urzędów gminnych w sprawach publicznej administracyi.

Nr. 33. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości, tudzież wyznań i oświecenia z dnia 7. lutego 1859, obowiązujące w całej monarchyi względem bliższego określenia drugiego ustępu artykułu XXI. konkordatu.

Nr. 34. Rozporządzenie ministerstw spraw wewnętrznych, skarbu, handlu i centralnej kancelaryi wojskowej Jego Mości Najjaśniejszego Pana z dnia 14. lutego 1859, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, co do ograniczenia wyprowadzenia mułów, tudzież przeprowadzania koni i mułów.

Nr. 35. Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 14. lutego 1859, obowiązujące w Tyrolu, o zniesieniu komisaryatu górniczego w Klausen.

Sprawy krajowe.

(Wsparcie funduszów Inwalidów lwowskich.)

Lwów, 21. kwietnia. Kilku pp. oficerów tutejszej c. k. załogi wojskowej wyprawili na dniu 19. lutego r. b. w sali redutowej hr. Skarbka bal towarzyski, i zebrany z niego czysty dochód w kwocie Stu Siedmdziesięciu Sześciu (176) złotych, 50 centów waluty austryackiej ofiarowali na lwowski fundusz inwalidów Cesarza Franciszka Józefa.

Magistrat lwowski, jako władza administracyjna tego funduszu, otrzymał już tę kwotę na przeznaczony użytek, i uważa za miły obowiązek, wyrazić niniejszem za tę ofiarę publicznie najczulsze podziękowanie.

(Mianowanie. – Memoryał hr. Cavoura.)

Wiedeń, 19. kwietnia. Jego Excelencya minister sprawiedliwości mianował radcę sądu obwodowego w Samborze, *Franciszka Borońskiego*, radcą sądu krajowego we Lwowie; adjunkta sądu obwodowego w Złoczowie, *Atanazego Baczyńskiego*, przeniósł na własną prośbę jego w tym samym charakterze do Lwowa, a aktuaryuszów sądu powiatowego: *Jana Dąbrowskiego*, *Wincentego Lewickiego* i *Krzysztofa Negrusza* mianował prowizorycznie adjunktami sądowymi, dwóch pierwszych przy sądzie obwodowym w Złoczowie, a trzeciego przy sądzie obwodowym w Samborze.

— Ministeryum handlu potwierdziło powtórny wybór *Moyera Kallira* prezydentem, a *Henryka Platzera* wiceprezydentem izby handlowej i przemysłowej w Brodach.

— Książę Michał M. Obrenowicz wyjechał z swoją małżonką w sobotę wieczorem pociągiem północnej żelaznej kolei do Paryża.

— *Gazeta wiedeńska* pisze: Dziennikowi *Allg. Ztg.* donoszą z Turynu:

„Ogłoszenie memoryału hrabi Cavour'a uważać można za oznakę wojenną, gdyż wyrazy jakich przeciw Austryi używa są tak obelżywe, że dłużej już ścierpieć ich nie można. Hrabia Cavour powściągał się potąd jeszcze z mową swoją mniej więcej, a że z ogłoszeniem dokumentu tego ociągano się dłużej niż przez cały miesiąc jest najlepszym tego dowodem, że wówczas obawiano się, by wyrazy jego bezwzględne i pełne uniesienia nie sprawiły złego wrażenia, gdy tymczasem teraz, kiedy już stracono wszelką nadzieję spokojnego załatwienia, obliczony jest dokument rzeczony tylko na to, by temprędzej jeszcze sprowadzić przesilenie. Uważano w szczególności, że urządzenie Lombardyi jako państwa odrębnego, ustanie wszelkiego wpływu Austryi na Włochy, zaprowadzenie instytucyi reprezentacyjnych w górnych Włoszech i środkowych, tudzież wszelkie inne koncesye, jakie przyznane być mogą Włochom dążyły tylko do tego, by Sardynia wpływać na nie mogła; że wszystko to jest u hrabi Cavour'a niczem innem, jak tylko półśrodkiem mającym posłużyć do chwilowego uciszenia sprawy włoskiej. Jeśli tedy ma to być tylko półśrodkiem, jakież może być wtenczas stanowcze załatwienie kwestyi? Oto zapewne wcielenie górnych Włoch i środkowych. Dziwić się tylko należy tej śmiałości, z jaką hrabia Cavour dozwala sobie ogłaszać takie projekta całej Europie w obec gabinetów mocarstw wielkich! Co do pochodu Francuzów do ziemi włoskiej, tedy mają to za rzecz tak pewną, że nawet i terminu w tej mierze już oznaczają. Na górze Cenis założono ogromne magazyny żywności, a teraz pracują na stacyach z Susa do Maurienne (obie kończyny kolei żelaznych z Turynu do Mont Cenis), i z Mont Cenis do Culoz nad położeniem szyn nowych, a wszystko to wskazuje na to, że zamyślają poprowadzić tamtędy niezwykłą ilość wagonów."

Anglia.

(Nowiny dworu. — Wiadomości bieżące. — Posiedzenie z 15. kwietnia.)

Londyn, 16. kwietnia. Na przedwczorajszej recepcyi w pałacu St. James było kilku znakomitych Indyan: Gholam Mahumed, syn sułtana Tippo; książę Firoz Schach, wnuk, i książę Furok Bokt, prawnuk Sułtana Tippo. Oprócz tych przedstawiono Jej Mości Królowej ze znakomitych cudzoziemców: Hrabinę Sayn-Wittgenstein-Sayn z Bawaryi z córką, hrabiną Eleonorą; baronowę Hochschild, małżonkę sekretarza, szwedzko-norweskiej legacyi; panią Dochum, małżonkę posła duńskiego; hrabię Karola Lewenhaupt, sekretarza legacyi szwedzkiej; admirała hrabię Putiatyna, jenerał-adjutanta Jego Mości Cesarza Alexandra, i księcia Mikołaja Repnina, oficera gwardyi rosyjskiej.

— Książę Oporto przybył w odwiedziny do dworu. W Southamptonie przyjmował Jego królewicz. Mość hrabia Lawradio, poseł portugalski i towarzyszył mu do Londynu, gdzie w dworcu kolei powołał go książę Albert. Około godziny 8. przyjechał do pałacu Buckingham, a wieczorem byli Ich Mość królestwo z dostojnym gościem w teatrze Haymarket. Na przyszły tydzień oczekują w Windsorze panującego księcia Sasko-Koburskiego z małżonką.

— *Morning Herald* pisze, że z niepojętych przyczyn wzbrania się Francya przyjąć propozycye Anglii. W izbie niższej oświadczył p. Disraeli, że do dnia 31. maja zostanie parlament zwołany. Przeszło 6000 wyborców City sprzyja kandydaturze lorda Stanleya.

— Na posiedzeniu *izby wyższej* z 15. kwietnia zaproponował książę *Argyll* odnośnie do rozporządzenia hrabi Ellenborough z roku 1858 przedłożenie niektórych wykazów co do przyzwolonych subsydyów dla szkół w Indyach. Lord *Ellenborough* oświadczył się wyraźnie przeciw urzędowemu wsparciu szkół misyonarskich i do-

radzą zachowanie się całkiem neutralne w obec przekonań religijnych narodu indyjskiego.

Na posiedzeniu *izby niższej* z 15. kwietnia zapytuje p. G. C. *Lewis*, czy też minister wojny zechce wymienić dokładną liczbę wojsk stojących obecnie w Indyach. Sądzi, że w Indyach znajduje się teraz więcej wojska, niż potrzeba do obrony tego kraju, a przytem i z wielką uciążliwością dla finansów. Jenerał *Peel*, minister wojny oświadczył na to, że w ogóle znajduje się 73 w Indyach pułków pieszych i 12 pułków jazdy. Nie przeciążono tem bynajmniej finansów indyjskich, 7 pułków powołano już do Europy, a jeśli tylko rząd indyjski będzie się mógł obywać mniejszą liczbą wojska, tedy odwołane będą do domu i inne pułka. Według dawniejszego oświadczenia hrabi Derby wynosi teraz ogólna siła zbrojna w Indyach wschodnich 112.000 żołnierza europejskiego i 320.000 żołnierzy krajowych łącznie już z oddziałem policyjnym złożonym z krajowców. Na zapytanie lorda *Palmerstona* odpowiedział *kanclerz skarbu*, że odroczenie i rozwiązanie parlamentu nastąpi w tygodniu wielkim, tak że parlament nowy zebrać się może 31. maja. W przyszły poniedziałek poda zapewne bliższe szczegóły. Być może, że ze względów politycznych przeciągną się posiedzenia parlamentu z dzień lub ze dwa dni, lecz nie wypadałoby rozpisywać wybory w sam wielki piątek. Na inne zapytanie odpowiedział p. *Disraeli*, że prokurator jeneralny rozstrzygnął, iż sekretarz spraw zewnętrznych obowiązany jest złożyć należytość od patentu w sumie 200 funtów szterlingów, przepisaną rozporządzeniem Jerzego III, mowca (p. Disraeli) żądać przeto będzie zapłaty tej nietylko od swego szanownego przyjaciela lorda Malmesbury, lecz także i od niektórych swych poprzedników. P. *Hadfield* chciał jeszcze zaproponować przedłożenie wykazu odnoszącego się do Kabulu i Afghanistanu, lecz jeden z członków wystąpił z propozycyą policzenia izby. Okazało się przy tem, że było tylko 13 członków obecnych, zaczem izba odroczyła się o godzinie 7 i 20 minut.

Francya.

(Konferencye. — Stan rzeczy obecny. — Wiadomości bieżące. — Artystyczna wystawa utworzona. — Raport z wyprawy kochinchińskiej.)

Paryż, 16go kwietnia. Dzisiejszy dzień nie wróży pokoju. Zapewniano, że konferencya między hr. Walewskim a lordem Cowleyem szła oporem, i że zachwiała się nadzieja kongresu. Utrzymują, że propozycyę powszechnego rozbrojenia popiera Anglia jak najusilniej i że ją nie zaspakaja oświadczenie Francyi, iż nie ma co rozbrajać, gdyż jej przygotowania nie przekraczały granic stopy pokoju. To oświadczenie co do litery jest słuszne, gdyż nie nastąpiły żadne nadzwyczajne zwołanie wojska, a jednak nie podlega wątpliwości, że Francya liczy teraz już 480.000 ludzi pod bronią, i że w ciągu dziesięciu dni bez nadzwyczajnych poborów stawić może w armii 650.000 ludzi, do tego jeszcze nie można zaprzeczyć koncentracyi wojsk na południu a osobliwie w pobliżu Alp. Pod Lugdunem stoi 70.000 ludzi, prócz 30.000 w departamencie Var, zkąd w ciągu dwóch dni stanąć mogą w Genuy. Także nie można zaprzeczyć powołania cudzoziemskiej legii z Algieru do Francyi, które według dotąd istniejących postanowień wolno sprowadzać do Francyi tylko w nadzwyczajnych wypadkach. Spodziewają się, że w poniedziałek przybędzie legia do Nismes.

— Dziennik *Courier du Dimanche* podaje niektóre szczegóły z drugiego posiedzenia konferencyi w sprawie księztw Naddunajskich: Posłowie konferujących mocarstw z wyjątkiem austryackiego i tureckiego rządu zgodzili się, ażeby podwójny wybór Kuzy, mimo że sprzeciwia się konwencyi z dnia 19go sierpnia, przyjąć za „fait accompli“ i ratyfikować. Obaj posłowie rzeczonych rządów oświadczyli, że ich instrukcye nie dozwalają przyjąć innego załatwienia tej sprawy, jak tylko deklaracyę unieważnienia podwójnego wyboru. W skutek tego upraszali inni członkowie konferencyi posłów Austryi i Turcyi, ażeby uchwałę większości oznajmili swym rządom i wszelkich dokładali starań na przyznanie uchwały konferencyi. Trzecie posiedzenie konferencyi zostało zatem odroczone aż do pierwszych dni po wielkanocnych świętach, ażeby posłom Austryi i Turcyi zostawić dość czasu do zaciągnięcia decyzyi swych rządów.

— Dziennik *Independance* zaprzecza wiadomość, że p. Persigny już odjechał do Anglii, opuścił wprawdzie stolicę, uda się jednak wkrótce w podróż w misyi, którą poruczył mu Cesarz.

— Potwierdza się, że kwestya względem podwójnego wyboru Kouzy w ten sposób została roztrzygniętą na ostatniem posiedzeniu konferencyi, że na przyszłem posiedzeniu zapewne na dniu 23. b. m. nastąpi podpisanie kompromisu.

— Margrabia d'Azeglio ma dzisiaj rano konferencyę z Walewskim, będzie zapewne dziś jeszcze na audyencyi u Cesarza i wieczorem wyjedzie do Londynu.

— Dnia 15. kwietnia o 10 godzinie rano otwarto artystyczną wystawę w przemysłowym pałacu. Katalog liczy 3887 numerów, gdy w 1857 roku było tylko 3474. Teraz było obrazów 3045, rzeźb 472, rycin 160, litografii 96 i 114 dzieł architektonicznych.

— *Monitor* donosi, że minister marynarki otrzymał od wiceadmirała Rigault de Genouilly raport z 28go lutego, w którym donosi, że francusko-hiszpański korpus zajął na dniu 17. lutego cytadelę Saigun. Wiceadmirał opuścił dnia 2go lutego zatokę Turo z eskadrą złożoną z ośmiu francuskich okrętów wojennych i hiszpańskiego parопływu „El Cano,“ stanął dnia 9. przed ujściem rzeki Saignn, gdzie już przybyły cztery najęte okręta handlowe wiozące dla expedycyjnego korpusu konie, węgle, bydło rzeźne i t. p. Dnia 10go zrana uderzono na dwa forty, które broniły wewnętrznego portu, i zdobyto; dnia 11. zarzuciła cała dywizya okrętowa w porcie Rgna kotwicę, zbombardowawszy po drodze fort Cangio tak, że wyleciał w powietrze. Wiceadmirał wziąwszy z sobą dwie parowe korwety, trzy łodzie kanonierskie i hiszpański parопływ awizowy, które holowały szalupy i okręta transportowe, popłynął w górę rzeki, i zajął od 11. do 15. lutego forty Oughia, Biguccaque, Kiala, Tay-Ray i Tang-ki; żelazne działa zagwożdżono, bronzowe zabrał na pokład, a fortyfikacye zburzył. Dnia 15go lutego stanął wiceadmirał wieczór przed dwoma przez francuskich inżynierów zbudowanemi fortami, które broniły miasta Saigun na południe i cytadeli na północy. Obydwa forty zaczęły zaraz dawać ognia na nieprzyjacielskie okręta. Wiceadmirał uderzył na zajutrz na forty i zdobył je o ósmej godzinie, poczem fort na prawym brzegu zdemoliowano, a na lewym obsadzono wojskiem. Poczem dnia 17. uderzono na cytadelę i zbombardowano ją, wzięto szturmem, a w licznych jej kasarniach umieszczono francuskie i hiszpańskie wojsko. W ten sposób zajęli Francuzi w jednym tygodniu 25 mil w górę rzeki, zabrali trzy szańce palowe i jedenaście fortów tudzież miasto i cytadelę Saigun. Straty nieprzyjaciela są znaczne, a Francuzów tak nieznacznie, że tylko o kilku ranionych doniesiono; stan zdrowia wojska jest tak pomyślny, jak tylko sobie życzyć można. Zdobyto około 200 częścią żelaznych, częścią bronzowych dział i 20.000 sztuk ręcznej broni; w cytadeli znaleziono i zabrano 85.000 kilogramów prochu w skrzyniach, prócz tego liczne ładunki i t. d. kule, saletrę, siarkę, ołów, mundur, ryż na 6—8000 ludzi na cały rok i kasę wojenną, złożoną z 130.000 franków w monecie krajowej. Szkodę anamickiego rządu podaje wiceadmirał najmniej na 20 milionów. Francuzi zostawią dywizyę okrętową tymczasem na rzece, zrestaurują także fort południowy i obsadzą wojskiem, a cytadelę wysadzą w powietrze. Podczas tych sukcesów na rzece Saigun, zadano nieprzyjacielowi, który dnia 6. i 7. lutego uderzył na Francuzów w zatoce Turo, znaczne klęski, w których zburzono liczne kochinchińskie bateryе i zabito nieprzyjacielowi 150 ludzi.

Szwajcarya.

(Odpowiedź na neutralność Szwajcaryi. — Burza na jeziorze genewskiem.)

Berna, 11. kwietnia. Rada związkowa otrzymała już i od rządu wirtemberskiego odpowiedź na oświadczenie neutralności. Rząd ten pochwala wielce otwartość i szczerość, z jaką szwajcarski rząd związkowy stanowisko swoje określił, ten spodziewa się przy tem, że mocarstwom powiedzie się jeszcze pokój utrzymać. — Do miasta związkowego przybyła deputacya tesyńskiego stronnictwa opozycyjnego, by osobiście wnieść zaskarżenie swoje przeciw radzie związkowej.

Genewa, 12. kwietnia. Podczas przedwczorajszej burzy na jeziorze zginęło więcej jeszcze ludzi, niż to pierwotnie podano. Wiadomo teraz z pewnością o dwóch okrętach rozbitych, i że przy tem utonęło trzynastu podróżnych, a między temi trzech drukarzy dziennika *De Geneve* i sześciu Szwajcarów niemieckich. Zwłok ich jeszcze nie odszukano. I pod Morges utonęło trzech ludzi. Obawiają się jeszcze dalszych wieści smutnych, zwłaszcza że zwykle w niedzielę po południu przejeżdżają się mieszkańce po jeziorze lemańskiem.

Włochy.

(Głos hrabi Solaro della Margarita.)

Gazeta wiedeńska pisze: Przed rozpoczęciem rozpraw nad budżetem zabrał głos hrabia Solaro della Margarita, i tak przemówił do prezydenta ministrów:

„Jeśli przykrość położenia teraźniejszego niedozwala należącym do tego co i ja stronnictwa w izbie utrudniać stanowisko ministerstwa niewczesnemi rozprawami nad budżetem spraw zagranicznych, to przecież nie zawadzi to wcale, jeśli przynajmniej wynurzymy zdanie nasze przy tej sposobności.

Nie jesteśmy bynajmniej obojętni na dolegliwości kraju naszego, na jego niezawisłość, godność i na sławę jego oręża. Widzimy obawy wywołane oczekiwaniem przyszłych wypadków, i chcielibyśmy je uśmierzyć. Chcielibyśmy im zapobiedz według możności, lecz miłość ojczyzny każe się nam zrzec tego, coby mogło zaszkodzić dalszemu tokowi spraw publicznych.

Dlatego też nie zapytuję o to, jakie być mogą układy nasze z Francyą, jak stoimy z Rosyą, i jakie są stosunki nasze z Anglią, Prusami, Niemczą i z wszystkiemi innemi państwami. Nie domagam się wyjaśnień w tej mierze, ani co do innych spraw publicznych, nie napieram na rząd, lecz muszę ostrzedz hrabię Cavour'a, gdyż łatwo być może, że głos mój trafi w tej chwili do jego przekonania. Od wielu już wieków umiało się utrzymać obok państw najpotężniejszych państwo nasze wprawdzie małe, lecz ani bezbronne, ani nieczynne, a to dzięki jego zawsze bystremu poglądowi politycznemu i dzielności jego wojowników. Pan minister bierze więc na siebie ogromną odpowiedzialność w obec świata całego, jeśli Boże uchowaj postępowanie takie sprowadziłoby klęskę powszechną po nieudaniu się planów jego politycznych.

Nie można jeszcze tego powiedzieć, jakoby wyrok już był wydany, i należy dotrzeć teraz do samego źródła, zwłaszcza że przedsięwzięcie tak ważne wypada w każdej chwili rozważyć pilnie i zastanowić się nad wypadkami możliwemi bez względu na okłaski, jakiemiby je może powitano.

Nie chcę dochodzić tego, w jaki sposób myśli hrabia Cavour zabezpieczyć spokojność wewnetrzną na wszelki wypadek, by kraj ochronić od niepowodzenia i klęski. Nie jest on obowiązany wymieniać nam tych środków, lecz powinien się nad tem zastanowić i do nich przystąpić. Spodziewam się też, że tego dopełni, lecz mimo to nie zaszkodzi przywieść mu w pamięć ten ważny obowiązek.

Pragnę, by Bóg pobłogosławił tym wypadkom, które się teraz przygotowuja; drzę na to wspomnienie, jak niegdyś drżał zapewne i Hanno, kiedy Kartagińców upominał, by nie zrywali się do wojny z Rzymianami. Spodziewam się, że nikt nie zechce porównania tego wykładać w złym sensie. Hanno przemawiał w czasach barbarzyńskich do narodu dzikiego i nierozważnego; ja przemawiam w czasach panującej oświaty w miejscu takiem, gdzie myśl swoją wolno objawić. Teraz jednak chcę raczej milczeć. Nie życzę sobie tego, by o mnie powiedziano, że powodowany tylko duchem sprzeczności zapominam o dobru państwa, nie chcę słyszeć tych zarzutów, że sprawa publiczna ucierpiała z winy zasiadających po prawej i z winy głosujących razem ze mną deputowanych.“

Po tej przemowie zwróciły wszyscy spojrzenia swoje na hrabię Cavour'a. Lecz gdy hrabia nie zabierał głosu w odpowiedź, przeto prezydent izby przeszedł do spraw wytkniętych dziennym porządkiem.

Niemce.

(Pobyt Arcyksięcia Albrechta w Berlinie. — Sprawa względem posiadłości żydowskich. — Protestacya stanów w Greiffenbergu. — Wiadomości bieżące. — Ruchy wojskowe.)

Berlin, 16. kwietnia. Jego Cesarzew. Mość Arcyksiążę Albrecht jeździł dziś zrana o godzinie 10. w towarzystwie jenerał-majora v. d. Mülhe, adjutanta Jego królewicz. Mości Księcia Rejenta pułkownika Boyen i kilku oficerów austryackich królewskim wagonem salonowym do Poczdamu, oddał wizytę Ich królewicz. MM. księciu Fryderykowi Karolowi i jego małżonce, a o godzinie $12^3/_4$ powrócił z tem samem towarzystwem do Berlina.

— Komisya petycyjna senatu obradowała nad licznemi petycyami przeciw wcieleniu żydowskich właścicieli dóbr do stanów obwodowych. Komisya proponuje „odesłać te petycye do ministeryum państwa“, ponieważ reskrypt ministra spraw wewnętrznych sprzeciwia się istniejącym ustawom.

— Obwodowe stany zgromadzone w Greiffenbergu podały, jak pisze dziennik *N. Pr. Z.*, następujące oświadczenie do protokołu obwodowego sejmu:

„Obwodowy sejm protestuje jednogłośnie przeciw przypuszczeniu starozakonnych do sejmu obwodowego, gdyż to nie zgadza się z istniejącemi przepisami prawnemi.“

— Gazecie kolońskiej donoszą z Erfurtu z 13go kwietnia, że dyrekcyom turyngskiej i werraskiej kolei żelaznej polecono z Berlina, by przysposobiły potrzebne przybory do przewiezienia liczniejszych oddziałów wojskowych do Niemczy południowej.

Księstwa Naddunajskie.

(Sprawa cudzoziemców w Serbii.)

Z Belgradu donoszą: Sprawa względem cudzoziemców wikła się coraz bardziej. Serbowie utrzymują, że żadnym z traktatów zawartych przez Turcyę z obcemi mocarstwami nie zawiera się jakakolwiek ugoda, według której wolno byłoby obcym zajmować się rzemiosłem lub prowadzić handel drobny. W Belgradzie znajduje się jednak teraz do 277 takich cudzoziemców. Deputacya kupców belgradzkich i wszystkich cechów przedstawiła księciu Miłoszowi na posłuchaniu naglącą tę sprawę, utrzymując, że cudzoziemcy w Belgradzie są wprawdzie uwolnieni od podatku osobistego, lecz że podatek zarobkowy powinni składać, gdyż o wyjątku takim nie ma w traktatach żadnego wspomnienia. Książę odrzekł na to deputacyi, że uczyni wszystko, czego tylko dobro kraju będzie wymagać. Jakoż oświadczył to jednemu z rezydujących w Belgradzie konzulów otwarcie i stanowczo, że postanowił utrzymać wszelkiemi środkami powagę praw krajowych i wewnętrzną niezawisłość rządów serbskich, i że obcego mieszania się w sprawy serbskie nie ścierpi.

Azya.

(Doniesienia z Persyi.)

Teheran, 10. marca. Od czasu obalenia Sadrazama Mirzy Agha Khana przeprowadzono w całej rządowej organizacyi Persyi wielką zmianę. Przedewszystkiem zniesiono wyjątkową posadę „pierwszego“ ministra, który urząd piastował Sadrazam; sprawę rządowe podzielono na wzór europejski na kilka departamentów, na których czele stoją ministrowie, i z poruczonych sobie gałęzi administracyjnych; zdawać mają raporta Szachowi. Nowa organizacya obejmuje następujące bióra i następujących ministrów: spraw wewnętrznych: Mirza Sadyk; wojny: Mirza Mohamed Khan; zewnętrznych: Mirza Said Khan; finansów: Mirza Joussouff; sprawiedliwości: Abbas Kouli Khan; oraz jako minister dóbr duchownych i duchowieństwa: Mirza Feyzoullah, a dla handlu górnictwa i fabryk państwa Mahmoud Khan, Ferouk Khan zaś mianowany został marszałkiem dworu i wielkim kanclerzem Króla.

Szach zajmuje się temi czasy gorliwiej niźli kiedykolwiek sprawami państwa, i często nakazuje ministrom przedkładać raporta. Głównie poświeca się organizacyi armii; we wszystkiem stara się postępować z duchem czasu. Organizacya perskiej armii przeprowadzoną zostanie zupełnie według europejskiego systemu, a głównie na wzór francuskiej armii, przyczem objawia Szach z zadziwiającą znajomość rzeczy. Temi dniami zamierza przedsięwziąć podróż na równiny Sultanieh, gdzie właśnie na przegląd skoncentrowano 50.000 wojska. Szach ma w Sultanieh pałac, i zabawi tam z swoją familią czas dłuższy. Przy tej sposobności prostujemy wszelkie po największej części fałszywe wiadomości o ukaraniu i traktowaniu obalonego Sadrazama Mirzy Aga Khana. Sadrazam posiadał, jak wiadomo, od wielu lat zupełnie nieograniczone zaufanie Szacha, który wyniósł go nietylko do godności kanclerza, ale oraz powierzył mu całą administracyę państwa. Chciwy powiernik jednak nadużywał zaufania, skarb państwa wypróżniał na własną korzyść, a zdzierstwami wszelkiego rodzaju niesłychane nagromadził skarby, na czem rozmaite gałęzie administracyjne wiele cierpiały. Nareszcie wniesiono liczne zaskarżenia na wszechmocnego pierwszego ministra i powiernika Szacha, a gdy podejrzenie coraz bardziej wzrastało i sprawdzało się, wytoczono mu proces. Wyrok na Sadrazama opiewał na utratę wszystkich jego godności i urzędów, na karę wymierzoną na jego osobę i na zwrot całej, kilka milionów wynoszącej szkody skarbu państwa. Łaska Szacha jednak nie dała mu uczuć całej surowości wyroku. Postradał wprawdzie wszystkie urzęda i godności, i zabroniono mu wydalać się z swoją familią z własnych dóbr o 5 mil od Teheranu, ale zawsze jeszcze znaczny mu pozostał majątek, gdyż skonfiskowano mu tylko 200.000 dukatów, które znaleziono w gotówce. Mirza Aga Khan z familii Nouri z prowincyi Mazanderan, liczył 58 lat.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Londyn, 19. kwietnia. Na wczorajszem posiedzeniu *izby niższej* oświadczył *D'Israeli*: Że misya lorda Cowleya była skuteczna, ale Anglia przyjęła nadesłany tymczasem projekt Rosyi względem kongresu pod czterma znanemi warunkami. Austrya założyła jako piąty warunek rozbrojenie Piemontu, ale Anglia nie chciała skłaniać do tego Sardynii. Inna propozycya, ażeby wszystkie mocarstwa gwarantowały, że Sardynia nie będzie zaczepiona, została również odrzucona, poczem zaproponowała Austrya powszechne rozbrojenie. Francya zgodziła się na to, żądając jednak, ażeby nad kwestyą rozbrojenia obradowano dopiero na kongresie zaraz na wstępie. Sardynia zaś nie chciała się rozbrajać dlatego, że wzbroniono jej udziału w kongresie, do czego rzeczywiście nie ma prawa. Pomyślniejszem jest dzisiejsze przybycie pana d'Azeglio, który miał już konferencyę z lordem Malmesbury; gdyż zdaje się, że misya jego przyczyni się do utrzymania pokoju. W końcu wyraził D'Israeli przekonanie, że wojna włoska musiałaby się stać wkrótce wojną europejską, ale można jeszcze spodziewać się na pewnej zasadzie, że cierpliwością i wytrwałością da się utrzymać pokój w Europie. Lord *Palmerston* ganił rząd, że nie żądał od Austryi i Francyi formalnego przyjęcia propozycyi lorda Cowleya; dobrze jednak zrobiła Austrya, że zamiast niesłusznego, jednostronnego rozbrojenia Sardynii zaproponowała powszechne rozbrojenie. Ale byłaby to niepotrzebna strata czasu obradować nad tem na kongresie; raczej powinienby kongres uchwalić natychmiast ewakuacyę środkowych Włoch z zobowiązaniem, ażeby nigdy więcej tam nie wkraczano, gdyż to jest rzecz główna. *Palmerston*, *Gladstone*, *Russel* i *Duncombe* utrzymywali zgodnie, że Sardynia powinna mieć udział w kongresie, albo nie rozbrajać się; inni zaś twierdzili, że powinna zaufać przyjaźnej opiece Anglii, Francyi i Rosyi.

W *izbie wyższej* powiedział lord *Malmesbury* prawie to samo, co D'Israeli, dodając to tylko, że inne państwa włoskie wyprawią posłów na kongres, ale ci posłowie nie będą przypuszczeni do obrad. Lord *Clarendon* przemawiał w tym samym duchu, co Palmerston, a lord *Derby* tak jak Malmesbury; tylko przy końcu mowy dał do zrozumienia, że niektóre mocarstwa ważą lekce sprawę kongresu, a w takim razie musiałaby Anglia odpowiednio swej godności usunąć się zupełnie na stanowisko neutralne i przygotować na wszelkie wypadki.

Turyn, 17go kwietnia. Major Carrano mianowany został szefem sztabu jeneralnego, a Nino Bixio majorem. — Zeszłej soboty wydarzył się exces uliczny w Nissie, przyczem znieważono także pewnego znakomitego cudzoziemca. — *Nazione* donosi, że 16. b. m. zawinął z Liwurny do Genuy paropływ *Abattucci* z 800 ochotnikami, których przyjmowano z wielkiem uniesieniem. — Wychodzący w Allessandryi dziennik *Operajo* donosi, że żołnierze otrzymali rozkaz sypiać w mundurze.

Kassel, 17. kwietnia. Całe ministeryum podało się do dymisyi dla nieporozumień w administracyi.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 21. kwietna.

Hotel rosyjski: PP. Hr. Dunin Borkowski Alex., z Winniczek. — Mysłowski Józ., z Zwiniacza. — Białobrzeski Stan., z Dziedziłowa.

Hotel europejski: Rojewski Józef, z Cieszanowa. — Jorski Konst. i br. Haydel Miecz., z Łatacza. — Błoz Antoniewicz Antoni, z Skomoroch. — Hr. Komarnicki Jan, z Trościańca małego.

Hotel Langa: Hr. Hensenstamm Alex., c. k. kapit., z Stanisławowa.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 21. kwietnia.

PP. Bielscy Julian i Stanisław, do Rychcie. — Grabieński Henr. Kryst., do Trzciany. — Helmuth Kar., c. k. porucznik i br. Vever Kar., c. k. jenerał-major, do Ołomuńca. — Jabłonowski Ant., do Rawy. — Zawadzki Nik., do Bełzca. — Bołoz Anteniewicz Antoni, do Skomoroch. — Ośmiałowski Szymon, do Janczyna. — Strelmajer Ign., c. k. major, do Rzeszowa.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 20. kwietnia.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	323.38	+ 5 8°	70 4	połud.-wsch. sł.	pochmurno
2. god. po poł.	322 40	+ 11 8°	66.5	południowy mier.	"
10.god. wiecz.	321.87	+ 10 8°	72.7	połud.-zach. sł.	"

Kurs lwowski.

Dnia 21. kwietnia

		gotówka zł.	gotówka c.	towarem zł.	towarem c.
Dukat holenderski	wal. austr.	5	29	5	38
Dukat cesarski	" "	5	36	5	42
Półimperyał zł. rosyjski	" "	9	30	9	47
Rubel srebrny rosyjski	" "	1	74	1	78
Talar pruski	" "	1	70	1	73
Polski kurant i pięciozłotówka	" "	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne za 100 złr.	bez kuponów	80	15	81	—
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	67	65	68	60
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	75	20	76	20

Kurs listów zastawnych w gal. stan. instytucie kredytowym.

Dnia 21. kwietnia.

	zł.	cent.
Instytut kupił prócz kuponów 100 po . . . . wal. austr.	80	50
" przedał " " 100 po	—	—
" dawał " " 100	81	—
" żądał " " 100	—	—
Wartość kupona od 100 złr.	1	23⅓

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 21. kwietnia.

1. Dług publiczny. *A. Państwa.* W walucie austryackiej po 5% za 100 zł. —.—. Z pożyczki narodo. po 5% za 100 złr. 76.20. Z roku 1851 serya B. po 5% za 100 zł. —.—. Z konwersyi kuponów po 5% za 100 zł. — Metaliki po 5% za 100 zł. 71.—; po 4½% za 100 zł. 61.40; po 4% za 100 zł. —.— po 3% za 100 zł. —.—; po 2½% za 100 zł. —.—; po 1% za 100 zł. — — Przeznaczone do losow.: z r. 1834 za 100 zł. —.—; z r. 1839 za 100 zł. 122.30 z roku 1854 za 100 zł. 107.—. — Losowane obligacye dawnego długu państwa: po 5% za 100 zł. —.—; po 4½% za 100 zł. — —; po 4% za 100 zł. —.—. Przeznaczone do losowania obligacye dawnego długu państwa w kraju uprocentowane: po 3% za 100 zł. — —; po 2½% za 100 zł. —.—; po 2¼% za 100 zł. — —; po 2% za 100 zł. — —; po 1¾% za 100 zł. — —. Przeznaczone do losowania obligacye dawnego długu państwa za granicą uprocentowane: po 5% za 100 zł. — —: po 4½ za 100 zł. — —; po 4% za 100 zł. — —. *B. Krajów koronnych.* Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. —.—; Węgier 67.50; Banatu Temeskiego, Kroacyi i Slawonii 66.25; Galicyi 67 50; Bukowiny —.—; Siedmiogrodu 65.50; innych krajów koronnych —.—; z klauzulą losowania w roku 1869 —.—. Lombardo-weneckiej pożyczki z roku 1850 po 5% za 100 zł. —.

2. Akcye. Banku narodowego sztuka 848.—; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 177.20; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —.—; półn. kolei Cesarza Ferdynanda za 1000 zł. 1645; towarzystwa kolei żelaznej państwa 239.90; zachod. kolei Cesarzowej Elżbiety po 200 zł. za 100 zł. (50%) wpłaty 101.—; połud.-półn.-niemieckiej kolei komunik. 143.80; kolei Cisy po 200 złr. m. k. —.—; lomb.-weneck. kol. żelaz. —.—; wsch. kolei Cesarza Franciszka Józefa —.—; austr. towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju po 500 złr. 429.—; Lloyda w Tryeście po 500 złr —.—.

3. Listy zastawne. Banku narod. w mon. konw.: na 12 miesięcy po 5% za 100 zł. —.—; na 6 lat po 5% za 100 zl. —.—; na 10 lat po 5% za 100 zł. —.—; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. —.—; w walucie austryackiej: na 12 miesięcy po 5% za 100 zł. —.—; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. 75.50; galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.—.

4. Losy. Instytutu kredyt. dla handlu i przemysłu sztuka —.—; towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju —.—; pożyczka miasta Tryestu za 100 zł. —.

Kurs wexlowy. Na 3 miesiące: Amsterdam za 100 holenderskich florenów 98.30. Augsburg za 100 zł. południ. niemieck. waluty 98.90. Berlin za 100 talarów —.—. Wrocław za 100 talar. —.—. Frankfurt n. M. za 100 zł południ. niemieck. waluty 98.80. Genua za 100 lirów piemonckich —.—. Hamburg za 100 marko banko 88 40. Lipsk za 100 talarów —.—. Liwurna za 100 lirów toskańskich — —. Londyn za 10 funtów szterl. 115.90. Lugdun za 100 franków —.—. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. —.—. Marsylia za 100 frank. 46.—. Paryż za 100 fr. 46 20. Praga za 100 zł. wal. austr. —.—. Tryest za 100 zł. wal. austr. —.—. Wenecya za 100 zł wal. austr. —.—

Na 31 dni. Bukareszt za 100 piastrów wołoskich — —. i Konstantynopol za 100 piastrów tureckich —.—. Wexlowe dyskonto banku narod. 5% —. procent od zaliczek banku narodowego na papiery publiczne 5% —.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 5 47, dukaty ces. pełnej wagi 5.43, korony 15.95. półkorony —.—.

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 19. kwietnia.

Dług publiczny.

A. Państwa.	pien.	towar
W austr. wal. po 5% za 100 zł.	65.—	65 50
Z pożyczki narodow. po 5% za 100 zł	75.40	75.60
Z roku 1851, ser. B. po 5% za 100 "	—.—	—.—
Metaliki po 5% za 100 zł.	69.80	70.—
dtto. " 4½% za 100 zł.	61.—	61.50
Przeznacz. do wylos. z r. 1834 za 100 zł.	270.—	280.—
" 1839 " 100 "	120.50	121.—
" 1854 " 100 "	106.25	106.50
Renty Como po 42 lir. austr.	14.25	14.50
B. Krajów koronnych		
Obligacye indemn. po 5% za 100 zł.: Niższej Austryi	90.—	91.—
Węgier	66.50	67.50
Banatu Temeskiego, Kroacyi i Slawonii	66.—	66.50
Galicyi	66 —	66 50
Bukowiny	64.50	65.—
Siedmiogrodu	65.—	65 50
innych krajów koronnych	80.—	90.—
Z klauzulą losowania w r. 1867	—.—	—.—

Akcye.

	pien.	towar.
Banku narodowego sztuka	850.—	855.—
Instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu po 200 zł. wal. austr	178.—	178.10
Niższo-austr. towarzystwa eskomt. po 500 zł. mon. konw.	512.—	516.—
Północnej kolei Cesarza Ferdynanda po 1000 zł. mon. kon.	1647 —	1648
Towarzystwa kolei żelaznej państwa po 200 zł. mon. konw. czyli 500 fr.	239.50	239.70
Kolei Cesarzowej Elżbiety po 200 zł. mon. kon. za 100 zł. (5%) wpłaty	100.50	101.—
Połud.-półn.-niemieckiej kolei komunikacyjnej po 200 zł. m. k.	141.50	142.50
Kolei Cisy po 200 zł m. k. po 100 zł. (50%) wpłaty	105.—	105.—
Lomb.-weneckiej kolei żelaznej po 570 lir. austr. czyli 192 zł. m. k. z 76 zł. 48 kr. (40%) wpłaty	95.—	96.—
Wsch. kolei Cesarza Franciszka Józefa po 200 zł. czyli 500 frank. z 60 zł. (30%) wpłaty	65.—	66.—
Austr. towarz. żegl. par. po 500 zł. m. k.	418.—	420.—
Lloyda austr. w Tryeście po 500 " "	206.—	210.—

Listy zastawne.

		pien.	towar.
Banku narodowego w mon. kon.	6letnie po 5% za 100 zł.	93 50	94.—
	10 " " 5% " 100 "	90.—	91.—
	przeznaczone do losowania po 100 zł.	81.50	82.—
Banku narodowego w wal. austr.	na 12 miesięcy 5% za 100 zł.	99.—	99.50
	przeznaczone do losowan. po 5% za 100 zł.	79.—	79 25

Losy.

	pien.	towar.
Instyt. kredyt. dla handlu i przemysłu po 100 zł. waluty austr. za sztukę	93.50	93.75
Towarz. żeglugi parowej na Dunaju po 100 zł. mon. kon.	98.50	99.—
Esterhazego 40 zł. m. k.	71.—	72.—
Salma 40 " "	37.50	38.—
Palfiego 40 "	34.—	34.50
Clarego 40 " "	37.—	[illegible]
St. Genois 40 " "	34.—	34.50
Windischgrätza 20 " "	21.50	22.—
Waldsteina 20 " "	23.50	24.—
Keglevicha 10 " "	15.75	16.25

Na 3 miesiace.

	pien.	towar.
Augsburg za 100 zł. połud.-niemieckiej waluty 5%	98.70	—.—
Frankfurt n. M., za 100 zł. południ.-niemieckiej waluty	98.70	99.—
Hamburg za 100 marko banko 2¾%	88.—	88.30
Londyn za 100 funtów szterl. 3%	115 30	116 —
Paryż, za 100 franków 3%	45.90	46 —

Kurs złota.

	pien.		towar.	
Dukaty ces. mennicze	5 zł.	45 cen.	5 zł.	46 cen.
Korona	15 "	80 "	15 "	82 "
Napoleondor	9 "	32 "	9 "	34 "
Rosyjski imperyał	9 "	40 "	9 "	41 "

KRONIKA.

(Ważne odkrycie w gorzelnictwie.) Profesor Kletzinsky w Wiédniu, zrobiwszy przypadkowo odkrycie, iż mydło posiada własność łączenia się z niedogonowym olejkiem (Fuselel) nadającym niemiłą woń gorzałce, robił w tej mierze liczne doświadczenia, których rezultaty są następujące:

1. Przez dystylowanie z mydłem można każdą wódkę otrzymać zupełnie pozbawioną niedogonu, wszystko jedno, czy ta będzie ze zboża czy z ziemniaków pędzona.

2. Niedogonowy olejek uwięziony w mydle da się zupełnie odłączyć przez dystalacyą parową w wyższej temperaturze, a tak oczyszczone mydło znowu służyć może do dystylacyi z inną gorzałką.

3. Przez ten system odczyszczenia odzyskuje się stosunkowo więcej absolutnego alkoholu, niż w takich samych zresztą warunkach zwykłym sposobem bez użycia mydła; to bowiem przyciąga wodę, a tylko małą jej ilość z spirytusem przypuszcza.

4. Na jedno wiadro gorzałki z niedogonem wystarcza 4 funtów mydła. W najpomyślniejszym razie mydło zdolne jest zatrzymać 20% swej wagi olejku niedogonowego.

5. Nie można używać mydła miękkiego potażowego, ale musi być twarde sodowe, wolne przytem od wszelkich kwasów tłuszczowych, któreby spirytus iłkością zanieczyścić mogły. Zwykle mydło elainowo-sodowe z fabryk świec stearynowych zupełnie odpowiada celowi.

(Odkrycie nowego komety.) Pan Wilhelm Tempel w Wenecyi odkrył na dniu 2. b. m. między piątą gwiazdą mniejszego woza i smokiem nowego kometę, który zdaje się zmniejszać codziennie o 7°½ niezmieniając wcale swego położenia. Jestto mglista kula bez wyraźnego rdzenia, a przytem przyćmiwało ją tak mocno światło księżyca, że niepodobna było oznaczyć dokładnie pozycyi.

(Surogat srebra olkuski.) W obwodzie Olkuskim w Królestwie Polskiem założono fabrykę do wyrabiania podobnego bardzo do srebra kruszcu, który się uzyskuje w Olkuskich kopalniach cynku. Próby tego surogatu srebrnego, posłano do Berlina i Wiédnia, i uzyskały tam wielkie pochwały. Z 16 funtów cynku wydziela się 13 uncyi tego nowego kruszcu.

(Przywóz lodu do Berlina.) Toczy się teraz w Berlinie spór o to, który lód jest trwalszy, czy z Norwegii czy z Rosyi. Temi dniami nadszedł z Norwegii znaczny transport tego towaru. Najmniejsze bryły lodu ważą trzy cetnary; i utrzymują powszechnie, że lód norweski jest nierównie twardszy niż rosyjski.

(Ogród zoologiczny w Frankfurcie) liczy teraz z klasy zwierząt ssących 45 rodzajów i 139 sztuk; z klasy ptaków 103 rodzajów i 438 egzemplarzy, z klasy płazów 3 rodzaje i 12 sztuk. Razem 151 rodzajów zwierząt i 589 egzemplarzy.

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.*

Z c. k. galic. drukarni rządowej.